

STADSTRADITIONER: STADENS MARKNADER.

Stadens handel är föremål för utfrågning även i frågelista M 160 Stadens handel med landsbygden. I senare utkommande frågelistor skall handeln mellan borgarna i staden och handeln med utrikes orter efterfrågas.

Frågor rörande stadens handel finnas även i följande frågelistor: M 152 Lucia (Luciamarknaden); M 153 Julen (Tomasmäsemarknaden, julmarknaden och handeln i butikerna före julen); M 154 Nyåret, trettondagen, tjugondagen och kyndelsmässan (kyndelsmässomarknaden); M 155 Vårfrudagen, fastlagen och påsken (handeln med påskris, handeln med matvaror och bröd vid påsken); M 156 Valborgsmässan och Kristihimmelsfärdsdagen (marknad); M 157 Pingst, trefaldighet och midsommar (lövmarknad i staden).

Vid besvarandet av föreliggande frågelista, som avser att från stadsbonds synvinkel behandla stadens marknader, bör upptecknaren för att få svaret i alla delar så utförligt som möjligt använda såsom meddelare icke blott äldre, minnesgoda köpmän utan även personer, som tillhöra andra grupper av borgare. Endast muntliga utsagor och berättelser skola medtagas, icke vad som härrör från tidningar och böcker. Vidare bör upptecknaren tydligt ange, vilken tid som den upptecknade traditionen avser. Lämpligt är att söka inrikta uppteckningen på de allra äldstas minnen, som vanligen förskriver sig från tiden 1870-1890.

1. Vilka marknader ha hållits i staden? Hur kallades de (distingsmarknaden, fastingsmarknaden, Tomasmäsemarknaden, Gregoriusmarknaden, Larsmässomarknaden, oxmarknaden, linmarknaden, strömmingsmötet, höstmarknaden o.s.v.)? Här man givit marknaden något skämtsamt namn som t.ex. 'oxhälja' i Filipstad? Varav har marknaden fått sådan benämning?

Hur ofta höllos dessa marknader? Hur länge räckte marknaden? Hur kallade man de olika dagarna, under vilka marknaden pågick (marknadsafton, marknadsdagen)? Ex.: Tre gånger om året höllos stora marknader, av vilka höstmarknaden i oktober var den största och varade tvenne dagar. (Landskrona) - Fastingen började den andra söndagen i fastan och stod förr i hela tre veckor men numera endast i tre dagar. (Kristinehamn) - Jamtmartnen i Östersund började på onsdag och fortsattes, ehuru den skulle vara slut på fredag, till och med lördagen. - Det var tre marknader. Vårmarken i april och höstmarken i september och så en marken i oktober. En marken bestod av marknadsafton, marknadsdan och t.o.m. andra marknadsdan. (Askersund)

2. Minnes man äldre marknader, som numera icke hållas? När höllos dessa? Vid vilken tid upphörde de? Känner man till om någon marknad i staden är av yngre datum? När började den hållas? Vad

har man att berätta om denna marknads uppkomst och första tid?

Har någon marknad i staden i mannaminne väsentligen ändrat karaktär? Har på marknaden på senare tid försålts andra varor än förr? Vad har orsakat denna förändring? Ha förbättrade kommunikationer haft någon betydelse för stadens marknader? Känner man till förändringar i marknadernas popularitet och orsakerna härtill? Återgiv utförligt vad man har att berätta härom! Ex.: Ullmarknaden på Tyska torget, som numera övergått i julmarknaden, försåg inte bara stadens spinnierier och väverier med ull - det var en regelrätt, stor och allmän marknad. (Norrköping). - Skövdemarknaden erhöll ett synnerligen stort uppsving först på 1860-talet genom stambanans tillkomst. (Skövde)

3. Har i stadens närhet funnits någon plats, där staden haft marknad? Var var denna belägen? Funnos marknadsbodas på platsen. (Jämför härom även nedan.) Hur voro i övrigt arrangemangen? Vad försåltes på marknaden? Servering på platsen, marknadsliv o.s.v.? När upphörde stadsborna att hålla marknad där? Ex.: Karlshamn höll två gånger om året enskilda marknader i Holje ända till 1919. Handelsidkare och handelsidkerskor strömmade till. De hade sina små marknadsbodas av typisk storlek, form och färg, och där såldes hattar och mössor, manufaktur- och pälsvaror, lergods och träslöjdsalster, slipstenar, dockor, skramlor, trumpeter och visselpipor, granna käppar och, inte att förgäta, karameller, kakor och konfekt. (Karlshamn)

4. Var hölls marknaden? Är det känt, om marknaden av ålder hållits på samma plats eller om den flyttats dit på senare tid? Hölls marknaden på något torg i staden eller på någon öppen plats i dess närhet? Har i det senare fallet staden hyrt eller arrenderat marknadsplatsen? På vilka villkor skedde detta? Ex.: I början hölls Säter's marknad på det s.k. Skvallertorget, den öppna plats, som före framdragandet av Södra Dalarnes Järnväg sträckte sig över nuvarande Järnvägstorget och Höjdplanen. Sedermera flyttades marknadsplatsen till Stortorget, ehuru försäljningen av laggkärl bibehölls på den gamla platsen. (Säter) - I min barndom hyrde de marknadsplatser av jordägarna var som helst utom stan och stodo och sålde där. De stodo där det bäst passade för dem, som släppte till marken. (Askersund)

5. Har det förekommit, att marknadsplatsen varit bebyggd med fasta bodas? Beskriv dessas utseende och konstruktion! Varifrån skedde i annat fall försäljningen? Använde man stånd, som sattes upp för varje marknad och sedan nedtogas. Var förvarades de mellan marknaderna? Redogör för hur de voro konstruerade. Vad kallades stånden? Vilka ägde dem? Kunde man få hyra stånd av staden eller enskilda personer? Förekom försäljning på annat sätt än från bodas eller stånd (från bord, lådor, bänkar o.dyl.)? Känner man till försäljning från särskilt för marknadsförsäljning konstruerade fordon? Beskriv dessa! Har försäljning från vanliga slädar och hjuldon förekommit? Försäljning av skrymmande varor från högar, uppstaplade direkt på marken? Ex.: Varorna utbjödös dels ifrån bord, som lågo över bockar och stundom hade

tältdukstak över, dels ifrån särskilda stånd, som man hyrde av staden. Dessa voro små tråkurer med tak och hyllor inuti samt framtill med två luckor, av vilka den övre fälldes upp och den nedre ned, så att den kom att bilda en disk. För att de bekvämt skulle kunna köras till torget från stadens obebyggda tomter, där de förvarades mellan marknaderna, stodo de på medar. - Sådana som rest långt, kommo ofta med ett särskilt slags skrindor, som stodo på två kälkar och voro försedda med ett par lock i skrindans längdriktning, som fälldes ned emot varandra, så att man kunde låsa igen åkdonet om natten. (Säter)

6. Vilka förberedelser företogos för marknaden? Beskriv dessa utförligt! Rengörning av torget före marknaden, bortforsling av snö vintertid, sopning o.s.v.? När satte man upp bodarna och marknadsstånden? Vilka ålåg det att göra detta? Ex.: Flera dagar i förväg började man göra i ordning på torget. Först och främst körde man bort snön och stjälpde ner den i ån vid lerbruket. Man gjorde auktion på snökörningen på rådhuset, varvid valet föll på den som var billigast. (Säter) - Efter kl. 4 e.m. dagen före marknadsdagen börjades byggandet av stånd eller små bodar, eller hopsattes redan färdiga sådana, i 3-4 rader från posthuset till gamla rådhuset. (Hälsingborg)

7. När började marknadsfolket anlända? Sök att giva en utförlig skildring av deras ankomst till staden, hur de färdades, var de togo in, hur de uppförde sig ute i staden o.s.v.! Brukade bönderna stanna över natten i staden? Var togo de då in? Funnos för dem särskilda kvarter i staden (bondkvarter, färdställe, färdstuga)? Vilka höllo sådana bondkvarter (affärsmän, privatpersoner)? Hur benämnde man de olika bondkvarteren? Var det vanligt, att folk från olika bygdar togo in i olika kvarter? Gav man bondkvarteren olika benämningar efter de olika bygders befolkning som tog in där? Var bodde bönderna annars i staden om de icke uppsökte bondkvarteren? Fingo de logi hos bekanta? Funnos krogar och gästgivargårdar där de, som besökte staden brukade ta in? Ha de haft logi utanför staden? Har det förekommit att stadsbor skaffat sig tillfällig inkomst vid marknaden genom att lämna logi åt marknadsbesökande? Ex.: Varje färdstuga hade namn av grosshandlaren, t.ex. Bergs färdstuga. Det fanns dock privata färdstugor också, och dessa voro mest frekventerade. (Falun) - När det var marknad förvandlades de små trähusen till hotell. Bäddar anordnades även på golven för omkring 50 öre natten, men många fattiga fingo på detta sätt en liten extra förtjänst. Jag minns mycket väl, att det ofta i den ena sängen låg en dylik tillfällig logerare, medan min mor satt påklädd hela natten på en stol, detta för att förtjäna 50 öre. (Linköping)

8. Beskriv noggrant ett sådant bondkvarter! Var var det beläget? Upptog det flera rum? Funnos sängar eller för sovplats avsedda bänkar eller fick man ligga på golvet? Erlades någon avgift för lo-

gi i bondkvarter? Ex.: Inredningen var väggfasta bänkar, en och annan stol samt bord. Innehavaren av färdstuga höll också färdäng, som mestadels bestod av en säck, i vilken halm stoppats. Någon avgift förekom ej. Logerarna från landet betalade dock sitt kvarter genom att en och annan gång medföra smör, ost, kött o.d. eller något lass ved till innehavaren av färdstugan. (Falun) - Varje handlande hade sitt bondkvarter, ett stort rum med väggfasta sängar, två ovanpå varandra, och för det mesta belägna i uthusen. Sängarna voro så breda att två fick plats. Halm höll handlaren och ved, en öppen spis, men elda fick de själva. (Gävle)

9. Förekom någon servering i färdstugor och bondkvarter, t.ex. av kaffe, öl, brännvin? Var detta fallet även vid andra tillfällen än marknader? Vem förestod serveringen?

Redogör för folklivet i en sådan stuga! Diskussioner och historier, affärer, hästhandel? Övrig handel i kvarteren? Brukade marknadsfolket dansa i kvarteren? Förekom kortspel, supande, oenighet och slagsmål där? Beskriv en afton i ett sådant kvarter, gärna ett besök där vid ett visst, bestämt tillfälle! Ex.: Förr i tiden rådde, säges det, stor trängsel i kvarteren. Ofta var 'flatbädd' anordnad på golvet, och ibland var hela golvytan upptagen av sovande. Det var kanske ett av marknadens nöjen att få ligga så. (Östersund) - De marknadsbesökande som voro måna om dryckesvaror, försågo sig redan första dagen med sådant, vilket gjorde, att marknadsstämningen sträckte sig även till övriga färdstugor än de mer vanliga hästbytarkvarteren. Färdgårdarna besöktes även av positivspelare, björnföreläsare, kullkastarkonstnärer m.fl. Och stundom gjorde även hästbytare sina ronder i färdgårdarna, då de visste att gubarna kommit i marknadsstämning. (Falun)

10. Var ställde de, som besökte marknaden, sina hästar? Band man dem vid vagnarna eller slädarna? Förbud häremot? Funnos stall för hästarna vid kvarteren (färdstall) eller annars i någon stadsgård? Brukade man i annat fall föra hästarna till bondgårdar utanför staden? Ex.: Naturligtvis kunde de många vagnarna och hästarna ej rymmas i köpmansgårdarna och måste därför ställas upp, varhelst utrymme fanns. Längs trottoarerna i det torget närmast liggande gatorna stodo vagn vid vagn och på själva trottoarerna placerades hästarna, som bundos vid de som krubbor tjänstgörande åkdonen. (Landskrona) - Hästen sändes vanligen till någon utanför staden. På så sätt kunde vi skolpojkar få förtroendet att forsla undan hästen. (Hälsingborg)

11. Känner man till om färdställen och krogar ha funnits i stadens närhet? Var voro dessa belägna och vad kallades de? Vilka innehade dem? Beskriv så utförligt som möjligt ett sådant färdställe! Ex.: Uppsala hade söder och sydväst om staden dels ett krogställe Sandviken vid vägen utmed Ultunaåsen alldeles invid Fyrisån, dels Grindstugan vid nuvarande Flottsundsvägen, dels krogen Lilla Helvetet något längre västerut och dels en Grindstuga rätt västerut från staden åt Läbyvad till. - Bönderna kommo kvällen före och lågo ö-

ver, eller också kommo de vid 2-3-tiden på morgonen och söpo, tills det var dags att bege sig till staden. (Uppsala)

12. När öppnades marknaden? Hur tillgick detta? När fick man tidigast börja packa upp varorna? Förelåg förbud mot att göra detta förr än på marknadsdagen? Böter för överträdelse? Vid vilken tid på marknadsdagen började försäljningen? Ex.: Tidigt vaknade man till den stora dagen. Marknaden hade öppnats ändå tidigare. Signalen här-till gavs av en 'dragare', som med en bastrumma gick upp och ned på torget mellan bodarna, kraftigt bearbetande trumskinnets med en större trumpinne. (Hälsingborg) - Då det var marknad läste en polis-konstapel till häst upp en kungörelse att marknaden skulle börja. (Härnösand)

13. Vilken karaktär hade marknaden? Angiv om det var kreaturs- och hästmarknad, marknad för jordbruksprodukter, hantverkmarknad o.s.v.! Var det frimarknad, som det stod öppet för vem som helst att besöka, eller var det enskild marknad, som var avsedd för handel mellan stadens borgare och den omkringliggande bygdens bönder?

Vilka besökte marknaden? Bönder från omgivande bygder vilka dels sålde och dels köpte? Hur långväga ifrån brukade man fara till marknaden? Besöktes marknaden av gårdfarihandlare från andra orter? Vad hade de att försälja? Var marknaden besökt av affärsmän från andra städer? Känner man till, att sådana affärsmän brukat tillkännagiva sin avsikt att besöka marknaden genom annons i stadens tidningar? Brukade de taga in på samma ställen år efter år? Berätta härom!

14. Vilka varor medförde de handelsmän, bönder, hantverkare o.s.v., som besökte marknaden? Hade marknadsbesökande från olika socknar eller bygder olika varor att försälja? Redogör så noggrant som möjligt härför! Vad saluförde stadsborna själva på marknaden? Handel i stadens butiker under marknaden? Ex.: Folk strömmar till från alla kanter: hästhandlare från Norge och spannmålsbönder från Väse och Ölme härad fylla övre Stora torget, frukthandlare från Kinnekulle komma med frukter, trädgårdsmästare med rödlök, morötter, palsternackor, pepparrot samt vinteräpplen, västgötar från Borås med hästtäckan, tyger och dukar och norrköpingsbon med sina kläden. (Filipstad) - Sätters marknad var huvudsakligen hantverkmarknad. Hit kommo smålänningar med sina mångsidiga varulager, från Siljanstrakten kom man med laggkärl och slipstenar, och alltid uppenbarade sig några klockjudar med en kappsäck full med klockor. Slutligen kommo hästskojare från St. Tuna och Falun. - Det var lantmannaprodukter så där litet av varje, och så var det laggkärl, borstar, korgar, såll och träskor. På höstmarken hade de också lin. Säljarna kommo från alla håll i Närke. (Askersund)

15. Hade olika försäljare sina bestämda platser på marknadsplatsen? Var förhållandet lika år efter år, så att samme affärsman alltid stod på samma plats? Hade olika varuslag sin bestämda plats på marknaden? Iaktogs denna ordning år efter år? Förek. m det, att

försäljning av somliga varor icke fick eller brukade ske på marknadsplatsen? Vilka varor gällde detta och var försålles de? Gör om möjligt en skiss av marknadsplatsen (torget), och utmärk, var olika handelsmän stodo eller var olika varuslag försålles! Ex.: Mot väggarna av torgets båda husräder lämnades platser för mindre bord för kakor och polkagrisar eller för handelsmän med blecksaker, trädockor, toppar och andra småsaker. Nedanför rådhuset hade försäljare av lerkärl fått sin plats. Trädgårdsmästarna med sina vagnar fyllda med kålhuvud och frukt. (Hälsingborg)

16. Hur tillgick handeln i marknadsbodarna och stånden? Hur många voro vanligen försäljarna i dessa (större och mindre stånd med olika antal försäljare)? Diskussioner om varorna och prutning? Byte och byteshandel? Förekom kredit?

Hur långt fram på kvällen pågick handeln i stånden? Förekom det, att man hade lampor för att kunna fortsätta handla på kvällen? När packade man ihop varorna och lämnade marknadsplatsen? Ex.: Kvinnliga försäljare voro lika vanliga som manliga. Ofta var man två som sålde i samma stånd för att hinna med alla kunder. (Säter) - Fram på eftermiddagen packade de mera förnämliga 'ståndspersonerna' in sina varor, och kvar blevo endast kake- och karamellstånd, som höllo öppet, så länge en besökande dröjde sig kvar, samt judar, vilka exponerade sina billiga varor till och med vid ljuset av små, osande fotogenlampor, kanske ej utan skäl, då kvalitén ej så noga kunde granskas i den svaga belysningen. (Trelleborg).

17. Förekom häst- och kreaturshandel på marknaden? Var skedde dessa affärer (på särskilt torg, annan öppen plats, vissa gårdar, på en viss gata o.s.v.)? Har hästhandel förekommit i bondkvarter, på krogar, kaféer o.dyl.? Vilka drevo handeln med kor och hästar på marknaden? Byteshandel och hästskojare? Ex.: Hästskojare hittade även vägen till Sätters marknad, där de dock icke fingo någon plats på marknadstorget utan måste ha sina hästar på någon gård. - De flesta hästköp uppgjordes mestadels frampå eftermiddagen eller framemot kvällen, sedan var och en hunnit känna sig för angående priserna samt titat på de salubjudna djuren, men byten sparades merendels till frampå kvällen och uppgjordes i skumrasket. (Falun) - Spelmansgatan fick heta skojaregatan, för där brukade skojare och hästhandlare hålla till och göra affärer med hästar i skumrasket. (Kristinehamn).

18. Förekom på marknaden handel med nöjesartiklar och andra billiga kramvaror? Var ägde dylik handel rum? Skedde den från stånd, bord, lådor el.dyl.? Brukade försäljare av klockor, ballonger, kappar, bollar o.s.v. gå omkring på marknaden?

19. Redogör för folklivet på marknaden? Var det stor tillströmning av bönder till marknaden? Hur betraktades de av stadsborna? Motsättning mellan lantungdomen och stadsungdomen? Hölls någon marknad under tjänstefolkets frivecka (slutet av april och oktober), då tjänstefolket bytte plats och hade fritt en vecka? Kom mycket folk

till staden under denna vecka, även om det icke var marknad? Funnos stånd och anordningar för försäljning som under en marknad? Hur präglades marknadslivet av deras närvaro? Kunde man städja dräng eller piga på marknaden? Giftermål, förlovningar, inköp av vigsel- eller förlovningsring på marknaden? Inköp för bosättning? Ex.: Lantliga kavaljerer passade på att köpa guldringar och fästmanspresenter åt töserna, och de granna marknadskaramellerna hade stark avsättning. (Borås) - Tjänstefolket skiftade platser vid Mikaeli. Höjdpunkten på glädjen nåddes den dag, då Mikaelimarknaden inföll. Nu gingo de två, som båda skulle gå ur tjänsten för att bygga hjonelag, omkring och beskådade de förnödenheter, de behövde för sin bosättning. (Trelleborg). - Det mesta folket var det i staden den 24 april och den 24 oktober, då alla drängar och pigor, som skulle byta plats, blevo fria. Ofta höllo drängarna och pigorna till i staden, ända tills de blevo tvungna att ge sig i väg till sina nya platser. Under dessa båda veckor sökte sig alltid karusellägare, positivhalare, akrobater och dylikt folk till staden. (Uddevalla)

20. Hur fick man mat och dryck på marknaden? Hade de marknadsbesökande i allmänhet mat med sig? Funnos särskilda stånd el. bord, där man serverade mat och dryck, t.ex. smörgåsar, kålsoppa, kaffe o.dyl.? Brukade man under marknaden besöka krogar, restauranger, kaféer och andra näringsställen? Redogör för folklivet på dessa! Ex.: På ett ställe nedåt bokhandeln och Slaggatan brukade anordnas en bänk, där ett par gummor utbjödo varm ärtsoppa och russinsoppa, vilket rönt en strykande åtgång. Kaffe såldes ej på torget. Det fanns en hel del färdstugor, och här serverades kaffe. (Falun) - Mellan träden å torgets västra sida serverades mat å långa bord, kantade av bänkar. Gästerna betalade ett visst belopp, i regel 24 skillingar, och fingo sedan äta, så mycket de orkade. (Landskrona).

21. Sök att ge en levande beskrivning av nöjeslivet på en marknad förr i tiden! Förekommo särskilda nöjesanordningar, t.ex. karusell, cirkus, menagerier, kasperteater, skjutbanor, kraftmätare o.s.v.? Till vilken plats voro dessa förlagda (särskilt torg, annan öppen plats, gårdar)? Hur roade man sig f.ö. på marknaden? Cirkusbesök, karusellåkning o.s.v.? Olika sorters spel, t.ex. lyckans hjul, spel med tärningar o.s.v.? Spågubbar och -gummor med lyckans stjärna, lyckobrev o.dyl.? Förekom dans på något ställe på eller invid marknadsplatsen? Berätta härom!

Gårdsmusikanter och positivhalare som gingo omkring på marknaden? Försäljare av visböcker och diverse tryck? Vissångare som sålde visor och samtidigt sjöngo melodin för köparna? Döva, blinda och tiggare som sjöngo visor, sålde småkram eller tiggde? Ex.: Där snurrade karusellerna runt med av förtjusning skrikande bondjantor och gallhojtande pojkar, och där visade lindansare, eldslukare och atleter sina konster, för att icke tala om de så talrikt förekommande björnförevisarna. (Landskrona) - Det var gubbar, som sjöng visor och som hade en liten apa, vilken åt vetebröd, som hon fick av

marknadsbesökande. Så var det Lyckans stjärna (en vattenfylld butelj med en liten gubbe i, vilken vid tryck på korken åkte upp och ned i buteljen), där man för 6 skilling kunde få veta sitt framtida öde. (Falköping). - Lasse-Ker hade ett tittskåp, som han bar omkring, och så vevade han och sjöng: 'Sex styver titten, jag vevar inte fort.' Efter Lasse-Ker gick Lusa-Herman med tittskåpet. Så visades planscher från fransk-tyska kriget. En som hette Düring stod på Stapelängen med ett vaxkabinett, det var på 1870-talet till inemot 1880. (Askersund). - Då dansades det i den stora krogen, så att hela byggnaden ekade under fötternas tramp. Det var inte dans utan duns, och det skrattades och nojsades. (Hedemora).

22. Redogör för ordningsmaktens organisation vid marknaden! Hade man förstärkt stadens ordinarie poliskår? På vilket sätt hade detta skett (med landsfiskaler, polismän från trakten omkring staden, soldater o.a.)? Har man vid marknad, som pågått flera dagar, haft vakter om nätterna på marknadsplatsen? Stölder? Supande och slagsmål på marknaden? Motsättning mellan landsbor och stadsbor eller mellan olika bygders befolkning? Ordningsmaktens uppträdande? Ex.: Staden var skyldig att hålla s.k. marknadsvakt under hela den tid marknaden varade. Om dagen var det poliserna och fyra för tillfället lejda handfasta karlar, gamla soldater från Gustafs kompani. Då marknaden slutat på kvällen, togo lejda stadsgubbar vid, vilka skulle fortsätta ända till morgonen. (Säter) - Brännvinet var billigt och lätt åtkomligt. Resultatet blev därför frampå kvällen skrän, skräål och slagsmål. Den fåtaliga polismakten stod maktlös och finkorna rymde ej en bråkdel av dem, som rätteligen bort i dem sova sig nyktra. (Landskrona) - Det var endast vid marknaderna, som det kunde bli ordentliga slagsmål. Men under sådana dagar höll landsbygdens befolkning ihop och skyddade sig såmedelst för allvarliga faror. (Falun.)

23. När skedde marknadens avslutning? Har härvid några särskilda ceremonier förekommit? Ståndens nedtagande och bortforslande? Vilka skötte om detta? Har man haft föreskrifter angående ståndens nedtagande och böter för uraktlåtenhet att göra detta på den bestämda tiden? Berätta om hur varorna nedpackades och marknadsfolket lämnade staden! Stadsbor, fattiga, pojkar och andra tillvarataga spillhö, brädstumpar, tappade mynt o.s.v. på marknadsplatsen? Rengörning av torget eller marknadsplatsen efter marknaden?

24. Brukade stadens handelsmän besöka marknader i andra städer? Vad försålde de där? Har det förekommit, att de farit från marknad till marknad? Besöktes även marknader annorstädes än i städerna, t.ex. i någon by, ödemark o.s.v.? Giv om möjligt exempel på en handelsmans marknadsresor under ett visst år! Ex.: Från Säter besöktes marknader icke blott i Dalarna utan lika mycket i Västmanland och Uppland, ofta även i Närke och Gästrikland samt någon gång i Värmland. Av hantverkarna foro åtminstone kopparslagare och plåtslagare söderut

ända till Sala. - I min barndom var det alltid marknad i Råda kyrkby om vårfrudagen. Det fanns karameller, hattar, mössor, tyg och granna huvudkläden till salu. Handelsmännen voro företrädesvis från Karlstad och Filipstad.

25. Känner man i staden till ordet månadsmarknad eller månads-
möte? Vad avses härmed? När höllos sådana? Vad försålles på dem,
och vilka besökte dem? Giv så utförlig redogörelse som möjligt
härför!